

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos

2014 m. liepos 10 d.

sprendimu Nr. T-418

PATVIRTINTA

Kauno Šančių lopšelio-darželio direktoriaus

2014 m. liepos 18 d.

įsakymu Nr. V-20

KAUNO ŠANČIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas – Kauno Šančių lopšelis-darželis bendrosios paskirties ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaiga;

Tipas – lopšelis-darželis;

Teisinė forma – juridinis asmuo, nesiekianti pelno Kauno m. savivaldybės institucija;

Įstaigos grupė – ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kodas – 3110;

Lopšelio-darželio adresas – Miglovaros g. 14, 45293 Kaunas, tel. 8 (37) 341506, faksas (8 37) 34 15 03, e-paštas:sanciudarzelis@gmail.com;

Lopšelio-darželio darbo forma – dieninė;

Pagrindinės veiklos rūšys – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas;

Lopšelių-darželių lanko 1,5–6(7) metų amžiaus ugdytiniai;

Ugdymo kalba – lietuvių.

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelyje-darželyje veikia lopšelio (1–3 m. amžiaus vaikams) ir darželio (3–5 m. vaikams) grupės. Įstaigą vidutiniškai lanko 240 ikimokyklinio amžiaus vaikų. Į bendrosios paskirties grupes integruoti kalbos ir komunikacijos, judesio ir padėties sutrikimų turintys vaikai. Vaikams, turintiems sutrikimų, teikiamos nemokamos logopedo, kūno kultūros, socialinio pedagogo paslaugos. Įstaigos paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į vaikų poreikius ir tėvų lūkesčius. Lopšelyje-darželyje tenkiname svarbiausius vaiko poreikius: judėjimo, fizinio ir psichinio saugumo, bendravimo, pažinimo, saviraiškos.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba 27 mokytojai (18 auklėtojų, 4 priešmokyklinio ugdymo pedagogės, 2 logopedės, muzikos pedagogė, kūno kultūros pedagogė, socialinė pedagogė). Visi pedagogai yra specialistai. Iš 27 mokytojų – 26 turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 3 – magistrės, 1 mokytoja yra su aukštesniojo išsilavinimu. Atestuotos yra visos mokytojos: 5 įgiję auklėtojos metodininkės kvalifikacinę kategoriją, 16 – vyresniosios auklėtojos, 1 – jauna specialistė, turinti auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, kūno kultūros pedagogė įgijusi metodininko kvalifikacinę kategoriją, logopedės įgijusios metodininko kvalifikacines kategorijas. Pedagogų komanda yra kvalifikuota, kompetentinga, gebanti keistis, nuolat besimokanti, ieškanti naujovių ir jas įgyvendinanti. Programoje „Zipio draugai“ dalyvavo 5 pedagogės ir įgijo socialinių įgūdžių mokyti vaikus įveikti sunkumus, kad jie lengviau susidorotų su kebliomis, kritinėmis situacijomis paauglystėje ir suaugę. Lopšelio-darželio direktorė įgijusi magistro laipsnį ir antrą vadybinę kategoriją, direktorės pavaduotoja ugdymui antrą vadybinę kategoriją.

Įstaigos savitumas

Lopšelyje-darželyje maža pedagogų kaita, vadovas dirba nuo įstaigos atidarymo. Įstaigoje ypač didelis dėmesys skiriamas vaikų meninės saviraiškos skatinimui. Pedagogės dalyvauja dailės ugdytojų draugijos veikloje, vaikų vaidybinės veiklos draugijos „Pasakaitė“ veikloje, muzikos pedagogų draugijos veikloje tobulindamos savo kompetencijas, rengia projektus, akcijas, dalyvauja kitų rengiamuose projektuose, tuo pačiu jos skatina vaikų saviraišką, atskleidžia naujas kūrybines galias, naujus gebėjimus, puoselėdamos jų individualumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą. Labai svarbu, kad nuo mažens vaiką supėtų kūrybinė aplinka, kad būtų sudarytos sąlygos pasireikšti vaikų gebėjimams, juk per meninę kūrybą galima pažinti jų vidinį pasaulį, aplinkos vertinimo ir suvokimo procesą. Skiriamas dėmesys mūsų krašto tradicijų, papročių, etninės kultūros pradų puoselėjimui ir gražinimui į šeimą.

Esame respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos želmenėliai“ nariai. Įstaiga dalyvauja tarptautinio projekto „Jaunoji Europa“ programoje „Zipio draugai“. Dalyvaujame tradiciniuose renginiuose: VDU botanikos sode, Šančių gegužinėje, Šančių bibliotekoje, Šančių gaisrinėje. Lankomės senelių namuose ir bažnyčioje. Šiandien ekologinis ugdymas yra gana populiarus, jis glaudžiai siejasi su estetiniu ugdymu. Kiekviename gamtos reiškinyje galima išvelgti grožį. Ekologinėje veikloje dalyvaujantys vaikai yra aktyvūs. Praktinė veikla yra svarbi ekologiniame ugdyme. Jos metu formuojasi esminė vaiko ir gamtos vienovė, atsakomybė, ekologinės, dorovinės normos. Dalyvaujame Lietuvos žaliųjų judėjimo organizuojamuose renginiuose ir esame apdovanoti žaliaja vėliava bei tarptautinių gamtosauginių mokyklų programų sertifikatu. Darželis tampa vietos bendruomenės kultūros centru: rengiamos kūrybinės popietės su tėvais ir vaikais, rodomi

vaikų spektakliai tėvams ir artimiesiems. Atsisveikinant su darželiu, tradicija tapo medelio pasodinimas darželio kieme.

Mūsų įstaigoje kūno kultūra apima dvi sritis – bendrąją ir korekcinę kūno kultūrą. Pilnavertis ir įvairiapusis fizinis aktyvumas greta subalansuotos mitybos, tinkamo režimo ir palankių buitinių sąlygų – puikus pagrindas auginti sveiką vaiką.

Vaikams, turintiems spec. poreikių, pagalbą teikia kūno kultūros pedagogė, logopedė, spec. pedagogė, socialinė pedagogė, vyr. slaugytoja. Specialistai, siekdami užtikrinti kokybišką pagalbą vaikui, bendradarbiauja tarpusavyje ir teikia konsultacijas tėvams.

Šioms veikloms vykdyti įstaigoje yra sudarytos palankios sąlygos – puikiai įrengtos muzikos ir sporto salės, logopedo bei socialinio pedagogo kabinetai.

Mūsų įstaigą lanko ir vaikai turintys kalbos ir komunikacijos sutrikimų. Tai turi įtakos jų sėkmingai raidai, brandumui mokyklai bei lemia mokymosi motyvaciją, todėl čia dirbančios logopedės padeda „ištaisyti“ vaiko kalbą, suteikia jam pasitikėjimo savo jėgomis. Vaikai kuria kalbinį pasaulį pagal juos supančią aplinką.

Be minėtų specialistų, taip pat yra teikiamos socialinio pedagogo ir specialiojo pedagogo paslaugos. Specialusis pedagogas teikia specialiąją pedagoginę pagalbą ugdytiniais, turintiems intelekto sutrikimų, specifinių pažinimo sutrikimų, emocijų, elgesio ir socialinės raidos sutrikimų. Pagrindinis socialinio pedagogo profesinės veiklos tikslas – vaiko gerovės siekis, ankstyvoji prevencija, socialinių įgūdžių ugdymas, vaikui reikalingų socialinių paslaugų suteikimas, sudarant prielaidas sėkmingai augančio žmogaus socializacijai ir pilietinei brandai. Vaikai mokomi įveikti kasdienes sunkumus, atpažinti savo jausmus, susivokti juose, apie juos kalbėti, reikšti juos sau ir kitiems priimtinais būdais. Vaikai skatinami padėti kitiems turintiems sunkumų.

Ugdomoji aplinka

- Saugi, jauki, žaisminga, estetiška, kūrybiška ir funkcionali, skatinanti vaikų aktyvumą, norą veikti.
- Skatina vaiko savarankiškumą – vaikas joje jaučiasi šeimininku – gali laisvai ją keisti, pritaikyti žaidimams ir veiklai, netrukdydamas kitiems.
- Laiduoja gerą vaiko savijautą.
- Aplinka formuojama taip, kad pakaktų erdvės judėjimui, aktyviam bendravimui.
- Lengvai tvarkoma, keičiama, atnaujinama.
- Skatina aktyviai veikti, padeda atsipalaiduoti.
- Patalpos, įranga bei ugdymo priemonės pritaikytos vaikų ugdymosi netolygumams šalinti, specialiesiems bei ypatingų gabumų vaikų ugdymo (si) poreikiams tenkinti.

Emocinis klimatas grupėje

Vaikui garantuojame ne tik fizinį saugumą, bet ir gerą emocinę atmosferą. Kiekvienas vaikas mylimas, jaučia suaugusiųjų dėmesį ir paramą (yra išklausomas, paguodžiamas, jam padedama).

Suaugusieji skatina vaikus ugdytis demokratiškus tarpusavio santykius, pagarbą ir užuojautą vienas kitam, palaiko norą ir mėginimus pagal galimybes vienas kitam padėti.

Regiono savitumas

„Pagrindinė šiandieninio Šančių rajono šerdis, caro laikų tvirtovės magistralė, nutiesta iš rytų į vakarus – A.Juozapavičiaus prospektas. Jis skiria Šančius į dvi dalis. Pietinė, atgręžta į Nemuną dalis nuo seno buvo vadinama Žemaisiais Šančiais. Jų teritorija, ypač nuo prospekto link Nemuno, išraižyta siaurų, tankių gatvelių tinklu ir užstatyta nedideliais mediniais, daugiausia neaukštais namais su sodų ir daržų sklypeliais. Per pietinę rajono dalį, jo viduriu driekiasi ilga Vokiečių gatvė. Į Nemuno pusę, atsuktos vėduoklės gatvelės, veikiau akligatviai, neturi pavadinimų – jie sunumeruoti tartum Niujorko „strytai“. Taip tada jie ir buvo vadinami, pradedant iš šiaurės į pietus: I kranto, II kranto - taip iki pat XX kranto gatvelės.“ Ištrauka iš knygos *J.Vanago „Šančių praeities takais“*.

Sekanti gatvelė už XX kranto yra Miglovaros gatvė. Mūsų darželio adresas – Miglovaros g.14, nors gatvelėje tik šeši namai. Lopšelis-darželis įsikūręs gražioje, jaukioje, įvairia augmenija turtingoje vietovėje. Kitoje pusėje Nemuno matome Napoleono kalną. Unikali darželio aplinka panaudojama ne tik kasdieniniam ekologiniam ugdymui, bet ir per šventes, sportines pramogas, bendruomenės renginius. Darželio kieme atnaujintos lauko priemonės. Tokioje aplinkoje vaikai praleidžia daug laiko ir gerai jaučiasi.

Darželio ugdytiniai periodiškai lankosi Nemuno pakrantėje ir dviračių take. Jie stebi pokyčius gamtoje, nustato jų priežastinius ryšius. Organizuojamos ugdytinių edukacinės-pažintinės ekskursijos dviračių taku (prie Nemuno), tuo siekiant gilesnio gamtos grožio suvokimo ir pajautimo.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai.

Lopšelių-darželių lanko įvairių socialinių sluoksnių vaikai. Daugumos šeimų pajamos vidutinės.

Atsižvelgiant į tėvų pageidavimus bei lūkesčius vaiko atžvilgiu ir įtraukiant tėvelius į darželio gyvenimą, ugdoma pilnavertė vaiko asmenybė. Kadangi dauguma vaikų, lankančių ikimokyklinę įstaigą turi padėties ir judesio sutrikimų ir didesnę dalį dienos praleidžia ne namuose, tai didelė atsakomybė už jų fizinio aktyvumo ir sveikatos saugojimo gebėjimų ugdymą tenka įstaigos pedagogams. Kad korekcija būtų efektyvesnė pateikiamos rekomendacijos tėvams, kokias specialiąsias pratybas vaikas, turintis specialiųjų poreikių, galėtų atlikti namuose kartu su tėveliais.

Atitinkamai vyksta glaudus bendradarbiavimas su grupių auklėtojomis, kurios taip pat atkreipia didesnę dėmesį į vaiko laikyseną, kojų padėti sėdint, įtraukia rekomenduojamus korekcinius

pratimus į kūno kultūros užsiėmimus, kuriems vesti yra tikrai puikios sąlygos: įrengta sporto salė, daugybė patrauklaus sporto inventoriaus.

Garsinė ir judesio raiška yra neatsiejama vaikų žaidimų bei meninės veiklos dalis. Ikimokyklinio amžiaus vaikai dėl fizinės raidos ypatumų dažnai sunkiai koordinuoja judesius. Tai pastebima šokant. Tačiau specialūs ritmikos pratimai, rateliai padeda jiems greičiau įveikti šią kliūtį. Visi šie fiziniai vaikų ypatumai gerai formuojasi įvairioje muzikinėje veikloje. Jai tobulinti turime muzikos salę, kurioje tėvelių pageidavimu papildomai vyksta šokių būrelio užsiėmimai, su vaikučių ansambliu dirba muzikos pedagogė, auklėtojos su vaikais rengia spektaklius.

Socialinės-pedagoginės pagalbos teikimą ugdytiniams koordinuoja, bendradarbiaujant su institucijomis: Vaikų teisių apsaugos skyriumi, Kauno vyriausiuoju Panemunės policijos komisariatu, Kauno socialiniu paslaugos centru ir t. t., socialinė pedagogė.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.

Grupėse kuriama inspiruota aplinka, kuri skatintų vaikus veikti, ieškoti, tirti, atrasti, sužinoti, savo patyrimu dalintis su kitais. Vaikai turi teisę laisvai reikšti savo nuomonę, jiems sudaryta galimybė patiems spręsti ir rinktis mėgstamą veiklą, tačiau tai nereiškia, kad jie paliekami veikti savaime – labiausiai branginamas vaiko ir pedagogo bendravimas, vaikas gerbiamas, kaip asmenybė. Pasitikėjimas, savikontrolė ir iniciatyva – tai trys kertiniai vaiko raidos akmenys, ant kurių laikosi jo galimybių ir gebėjimų pasaulis, o savigarba – teigiamas savęs vertinimas – užtikrina puikius santykius su kitais žmonėmis. Visapusiškas ugdymas harmonizuoja vaiko asmenybę, ugdo ir puoselėja estetinę ir meninę kultūrą, sudaro galimybes kūrybiškumui ir unikalumui atsiskleisti, lavina estetinį skonį, gebėjimą pastebėti bei vertinti grožį ir poreikį jį kurti. Sąlytis su menu teigiamai veikia ne tik vaiko meninius, bet ir pažintinius, socialinius bei komunikacinius gebėjimus, atspindi savaiminį jų augimą, atskleidžia bendrą psichinę, fizinę ir dvasinę būseną.

Pedagogo ir vaiko bei jo šeimos sąveika

Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą ikimokyklinėje grupėje: jam tvarkantis, valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, neformaliai bendraujant su pedagogu ar grupės svečiais, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant pedagogo organizuotoje veikloje.

Pedagogas kryptingai ir tikslingai planuoja ugdomąją veiklą į ją įtraukdamas vaikus, tėvus (globėjus), derindamas jų poreikius bei interesus ir programoje numatytus tikslus. Jis taiko įvairius veiklos ir ugdymo proceso planavimo modelius. Kita vertus, jis lanksčiai prisitaiko prie netikėtai atsiradusių vaikų norų, spontaniškai kilusių žaidimų ar kitos veiklos situacijų, įsiklauso į vaikų siūlymus, nebijodamas keisti išankstinių sumanymų ar planų.

Įgyvendinant ugdymo (si) turinį pedagogas yra įpareigotas ugdymo procesą organizuoti taip, kad jis būtų vaikams patrauklus, džiaugsmingas, skatinantis pažinimo motyvaciją, kūrybiškumą. Vaikai skatinami bendrauti ir bendradarbiauti, mokytis vienas iš kito.

Ugdymo turinys įgyvendinamas per sąveiką su šeima. Šeima skatinama tapti aktyviu ugdymo proceso dalyviu. Dalis vaikų veiklos iš darželio aplinkos perkeliama į namų aplinką.

Ugdymas lopšelyje-darželyje organizuojamas atsižvelgiant į šiuos dokumentus:

1. *Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos respublikos įstatymu Nr. I – 983.*
2. *Vaiko gerovės valstybės politikos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos vyriausybės 2005 m. nutarimu Nr. 184.*
3. *Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 (Žin., 2005, Nr. 52-1752; 2011, Nr. 71-3448).*
4. *Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-2310.*
5. *Švietimo aprūpinimo standartai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-2368*
6. Ša programa.

Programa bus atnaujinama pagal poreikį ar esant būtinumui.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

1. **Demokratiškumas** – tai lygiavertė vaiko ir ugdytojo sąveika, kai aktyvus ir vaikas, ir ugdytojas; orientuojamasi į vaiką, kaip asmenybę, aktyviai dalyvaujančią savo pačios tapsme.
2. **Visuminis, integralus ugdymas** – paisoma vaikų kultūros dėsningumą, siekiama vertybinių nuostatų, kūrybinių galių, jausmų, mąstymo, veiksmų plėtotės.
3. **Ugdymo individualizavimas** – kiekvieno vaiko ugdymas grindžiamas asmenybės pažinimu, geriausiai susiformavusiais jų gebėjimais sudarant sąlygas tobulinti mažiau išugdytas vaiko raidos sritis, atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, galimybes juos išryškinti bei atskleisti. Vadovaujama nuostata, kad kiekvienas vaikas yra vienintelis, unikalus, turintis ryškių tik jam būdingų prigimtinių bruožų.
4. **Ugdymo lankstumas ir tęstinumas** – vaiko poreikių tenkinimas, lanksčiai prisitaikant prie vaiko, ikimokyklinio ugdymo turinys derinamas su ankstyvojo amžiaus ir priešmokyklinio ugdymo turiniu.

5. **Šeimos ir darželio sąveika** – grindžiama tėvų ir pedagogų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų ir visuomenės pedagoginiu švietimu.

6. **Perimamumo** – pozityvus ugdymas šeimoje tęsiamas darželyje užtikrinant ugdymo perimamumą mokykloje.

7. **Patrauklumo ir džiaugsmingumo principas** – pasirenkami vaiko žavėjimąsi ugdymo(si) procesu stiprinantys, ugdymo(si) motyvaciją skatinantys darbo metodai bei ugdymo turinys: siekiama, kad vaikai patirtų malonumą, pažinimo, kūrybos džiaugsmą; sudaromos sąlygos išgyventi sėkmę.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Palaikyti ir skatinti smalsumą, pažintinius interesus, natūralų domėjimąsi savimi, bendraamžiais, suaugusiais kartu plėtojant jo emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį.
2. Palaikyti ir puoselėti vaiko orumą, pasitikėjimą savimi bei savo gebėjimais.
3. Ugdyti atsakomybę už savo elgseną ir jos pasekmes.
4. Organizuoti ir dalyvauti edukacinėse išvykose.
5. Bendrauti ir bendradarbiauti su ugdytinių tėveliais ir Šančių vietos bendruomene.
6. Sudaryti sąlygas perimti savo tautos tradicinę kultūrą.
7. Skatinti saviraiškos poreikį, žadinti estetinį jausmą, padedant vaikui susivokti subtiliame meno pasaulyje.
8. Ugdyti vaikus su kompleksiniais ir kitais raidos sutrikimais, pripažįstant jų gebėjimus ir potencines galias.
9. Padėti išsiugdyti gebėjimus ir įgūdžius, vertybines nuostatas, kurie būtini asmens kompetencijų įsigijimui.

4. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Vaikui žaidimas reiškia gyvenimą, o žaisti reiškia gyventi...

Mūsų įstaigoje ugdymo aplinka kuriama tokia, kuri padėtų skleisti kiekvieno vaiko žinioms, gebėjimams ir nuostatoms, skatintų atradimus, klausinėjimą, kūrybą, žaidimus individualius ar veikiant keliems, susibūriant visai grupei.. Žaisdami vaikai kaip tik daug greičiau lavėja, žaidimai skatina jų sensorinę, motorinę, socialinę raidą, ugdo mąstymą, fantaziją, iniciatyvą, savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi. Žaisdami vaikai išreiškia savo požiūrį į tikrovę, jų asmenybė pasipildo nauja patirtimi.

Žaidimas - vaikų gyvenimo būdas ir pagrindinė veikla., teikianti malonumą, džiaugsmą, nereikalaujanti ypatingų pastangų ir nesiekianti rezultatų. Žaidimas - vidinė vaiko būseną. Žaisdamas vaikas realizuoja visus svarbiausius savo poreikius - praktinio veikimo, bendravimo, pažinimo, judėjimo- atskleidžia savo galimybes ir gebėjimus. Žaidimas atsiranda ten, kur suteikiama laisvė rinktis, spręsti, laisvai eksperimentuoti, tyrinėti, fantazuoti. Žaidimų turinys gali būti įvairus: tradiciniai kūrybiniai, kūrybiniai-vaidmeniniai, judrieji, didaktiniai, žaidimai su taisyklėmis, statybiniai, vaidybiniai ir kt.

- *Tradiciniai* – tai iš kartos į kartą perduodami įvairūs liaudies arba tradiciniai žaidimai;

- *Kūrybiniai-vaidmeniniai, statybiniai* – tai pačių vaikų sumanyti, laisvi, įvairaus turinio ir improvizaciniai žaidimai;

- *Didaktiniai ir judrieji* – specialiai vaikų mokymui ir lavinimui sumanyti žaidimai su taisyklėmis. Didaktinių žaidimų metu vaikas sprendžia kokią nors užduotį, kuri reikalauja proto, valios, dėmesio, pastangų, orientacijos, o rezultatas džiugina. Judriųjų žaidimų metu vaikas atlieka užduotį, kuri reikalauja fizinės išvermės, judrumo, vikrumo, geros orientacijos.

- *Žaidimai su taisyklėmis* pratina vaikus žaisti lygiomis teisėmis, priimti taisyklę, kaip visiems privalomą, mokytis ją gerbti kaip susitarimo dalyką.

Žaidybinis – skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą.

Vaizdinis – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius. Vaizdinis mąstymas turi savo vertę – jo reikia ne tik mokantis mokykloje, bet ir brandžiam amžiuje atliekant daugelį ypač kūrybinio pobūdžio darbų.

Praktinis – kurio pagalba vaikams padedama per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką, pritaikyti įgytas žinias, „tvarkyti“ turimą informaciją.

Žodinis – (pasakojimas, pokalbis, diskusija, aiškinimas) suteikiantys galimybę perduoti informaciją.

Kūrybinis – skatinantis vaikus dalintis idėjomis, sudarantis sąlygas jų įgyvendinimui, padedantis ieškoti problemų sprendimo būdų.

Projektinis – vaikų veiklos, sumanymų įgyvendinimas atsižvelgiant į šiuolaikinius vaikų interesus, susidariusią situaciją, kuris skatina vaiko gyvenimui ir ugdymui reikalingu kompetencijų plėtojimą.

UGDYMO TURINYS IR PRIEMONĖS

VAIKO GEBĖJIMAI IR VEIKSENOS PAGAL UGDYMO Sritis

I. EMOCINIS IR SOCIALINIS UGDYMASIS

Aš esu svarbus kitiems, įdomus sau (SAVIVOKA)	
<p>Esminė nuostata - Save vertina teigiamai. Esminis gebėjimas - Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> kasdieninis bendravimas, stebėjimas, ugdymo situacijos modeliavimas; pavyzdys ir komentavimas žodžiais; nuotraukų stebėjimas; analizavimas, siužetiniai, vaidmeniniai žaidimai; „Ryto ratas“, „Minčių lietus“, edukacinės išvykos. <i>Priemonės:</i> segtuvai su grupės vaikų nuotraukomis; šeimos albumai; ūgio matuoklė; kortelės augimo linijai dėti; veidrodis; popierinės kortelės su vardais; tautinė atributika; pasaulio žemėlapis, įvairūs vietovių, kelionių ir kt. žemėlapiai; Lietuvos Respublikos herbas, gimtojo miesto herbas; stalo žaidimas „Aplink Lietuvą“.</p>	
1,5–3 m. vaiko veiksmas	3–6 m. vaiko veiksmas
<ul style="list-style-type: none"> * žaidžia vienas šalia kito; * pratinasi dalintis žaislais; * tyrinėja save veidrodyje; * pasako ir parodo kur yra nosytė, akytė, burnytė, ausytė, rankytė, kojytė; * pokalbis apie jutimo organus „Akytės-mato, ausytės-girdi, nosytė-uodžia, liežuvis jaučia skonį“; * žiūri mamytės, tėvelio nuotraukas ir juos įvardina; * pakartoja ar pasako mamos ir tėčio vardą; * žiūri nuotraukas su pažįstamais žmonėmis ir juos atpažįsta. 	<ul style="list-style-type: none"> * tyrinėja save veidrodyje, vandenyje; * tyrinėja draugus, aprangą, šukuoseną; * tyrinėja savo ir draugų nuotraukų albumus; * matuojamas ūgis, svoris; * skaičiuoja ir įvardina savo kūno dalis; * erdvės krypčių pagal savo kūno dalis nustatymas; * pasakoja apie save; * suvokia, kad diena kai gimsta yra jo gimtadienis, švenčiama kiekvienais metais; * žaidžia „vardo“ žaidimus; * žino, kad tą patį vardą gali turėti keletas žmonių; * pasako savo mamos ir tėčio vardus, pavardes ir juos apibūdina; * kopijuoja savo šeimos narių vardus; * piešia šeimos portretą; * sudaro „šeimos medį“; * lygina savo ir šeimos narių plaštakos trafaretus; * apibūdina savo senelius, močiutes, tetas, dėdes, pasako jų vardus; * diskutuoja, aiškinasi, kad šeimos yra skirtingos savo sudėtimi, savo tradicijomis, kalba skirtingomis kalbomis; * klauso pasakojimų ir aiškinasi, kad yra vaikų, kurie neturi šeimos ir yra našlaičiai; * įvardija kuo žmonės skiriasi: amžiumi, figūra, apranga, šukuosena; * apžiūri ir išdėlioja nuotraukas eilės tvarka nuo jauniausio iki seniausio žmogaus; * atsineša ir paruošia nuotraukų parodą „Aš ir mano šeima“; * pasakoja apie šeimos pramogas, laisvalaikį;

	<p>* kartu su šeimos nariais dalyvauja „Šeimos šventėje“;</p> <p>* dalyvauja organizuotose šeimų išvykose, sporto šventėse, pramogose.</p>
--	--

Liūdesys ir džiaugsmas visada kartu (EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA)	
<p>Esminė nuostata - domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p>Esminis gebėjimas - atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliiepti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).</p> <p><i>Veiklos būdai:</i> kasdieninis bendravimas; vaikų elgesio modeliavimas; tinkamų vaiko jausmų palaikymas ir skatinimas; siužetiniai žaidimai; gimtadienių šventimo tradicijos; pramogos.</p> <p><i>Priemonės:</i> Loto „Jausmų ABC“; stalo žaidimai „Kas gerai ir kas blogai“, „Gero elgesio taisyklės“; kortelių žaidimas „Mano jausmai“; dėlionė „Linksmas ir liūdnas“; nuotaikų kortelės; siužetiniai paveikslėliai; priežasties-pasekmės paveikslėliai; vaizdajuostės; multi media.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<p>* tyrinėja savo veido išraišką dideliame veidrodyje;</p> <p>* supranta, kad šypsena kviečia draugauti, bendrauti;</p> <p>* rodo prierašumą artimiesiems;</p> <p>* mimika, gestais reiškia meilę, gerą nuotaiką, nerimą, pyktį;</p> <p>* reiškia palankumą, pasitenkinimą šypsodamiesi, nepalankumą – pykdami, verkdami.</p>	<p>* stebi aiškinasi savo ir draugų emocijas: džiaugsmas, pyktis, liūdesys, laimingas, nelaimingas;</p> <p>* pastebi kada kitam liūdna, skauda, gera ar linksma;</p> <p>* supranta mimikos komunikacinę reikšmę: šypsena – kviečia bendrauti; susiraukęs, piktas veidas – nelįsk prie manęs;</p> <p>* aiškinasi, bando suprasti, kad žmonės patiria jausmus, emocijas:</p> <p>-gali džiaugtis ir pykti,</p> <p>-būti laimingi ir nelaimingi.</p> <p>* nusako savo nuotaiką, emocijas naudodamas mimiką, gestus;</p> <p>* supranta kito vaiko emocines nuotaikas, reiškia savąsias, bando jas derinti bendraujant.</p>

Elgsies gražiai, pritaras ir draugai (SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ)	
<p>Esminė nuostata - nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>Esminis gebėjimas - ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsivardinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.</p> <p><i>Veiklos būdai:</i> kasdieninis bendravimas; palaikymas ir skatinimas tinkamų vaiko jausmų raiškos būdų; grupės taisyklių kūrimas; žaidimo taisyklių kūrimas; vertybinių nuostatų vaikų veikloje akcentavimas; „Ryto ratas“; situacijos modeliavimas.</p> <p><i>Priemonės:</i> plakatai su žmonių veiksmais; grupės taisyklės, įvairūs siužetiniai paveikslėliai su gyveniškomis buitinėmis situacijomis, plakatai „Aš saugus“, stalo žaidimas „Gero elgesio taisyklės“, loto „Mano diena“, metodinė priemonė „Tvarkau savo kambarį“.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<p>* pažįsta savo artimuosius ir jaučiasi mylimas;</p>	<p>* stengiasi kontroliuoti savo veiksmus ir</p>

<ul style="list-style-type: none"> * stengiasi neverkti išsiskirdamas su artimaisiais * pratinasi atsipalaiduoti; * bando atsakyti į klausimus: kaip jautiesi, ar patinka, ar tu linksmas? * santykių su pasauliu išreiškia emocijomis: šokinėja, bėgioja, sukasi; * intuityviai eina ten kur nori, jaučia kai išvengti kliūčių. 	<p>emocijas;</p> <ul style="list-style-type: none"> * supranta kada yra pavargęs ir blogai jaučiasi; * pojūčius išreiškia neilgiais sakiniais; * stengiasi nekonfliktuoti neįžeidinėti kitų; * stengiasi kontroliuoti savo veiksmus: nesimušti, nesistumdyti; * kreipiasi pagalbos ir užuojautos pas suaugusį. * perima atitinkamai situacijai tinkančius elgesio būdus, juos atspindi žaidimuose.
---	--

Suaugę pagelbės, patars, išklausys (SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS)

<p>Esminė nuostata - nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.</p> <p>Esminis gebėjimas - pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> kasdieninis bendravimas; auklėtojos ir vaiko bendradarbiavimas, individualių pažinimo interesų patenkinimas; probleminių situacijų kūrimas, jų sprendimas ir aptarimas; pavyzdžio technologija; pokalbiai; susitikimai su įstaigos personalu; susitikimai su žinomais žmonėmis.</p> <p><i>Priemonės:</i> siužetiniai paveikslėliai; filmuota medžiaga; grupės taisyklės, loto „Profesijos“, kortelių rinkinys „ne tas įrankis“, metodinė priemonė „Aš ir kiti žmonės“, plakatai „Augame sveiki ir saugūs“, „Gyvename draugėje“, šaškės, įvairūs žaidimai su taisyklėmis, gaublys, žemėlapis, laikrodys, kalendorius, adatos, siūlai, skiautės karoliukai, knygos ir enciklopedijos.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikseną	3–6 m. vaiko veikseną
<ul style="list-style-type: none"> * sveikinasi su pažįstamais žmonėmis; * pagalbos kreipiasi į suaugusį žmogų; * rodo norą bendrauti, pastebi suaugusio kvietimą; * kartu su suaugusiuoju stebi, apžiūrinėja knygeles su artimiausios aplinkos ir žmonių gyvenimo vaizdais; * taisyklių saugu-nesaugu kūrimas ir jų laikymasis * žaidžia manipuliavimo žaidimus su kitu žmogumi. * pratinasi bendrauti su įvairias žmonėmis; * kartu su suaugusiuoju tvarko žaisliukus; * stebi suaugusįjį: kaip stato, dėlioja formeles, mozaikas, rengia lėles, konstruoja ir bando pakartoti suaugusiojo veiksmus. * drauge su suaugusiuoju žaidžia kaladėlėmis, statybine medžiaga, dėlioja dėlionės, kalbasi žaisliniu ar tikru telefonu; * atsako į suaugusiojo klausimus „Kas čia?“, „Ką matai?“, „Kas atsitiko?“ 	<ul style="list-style-type: none"> * kalbasi, dalinasi išgyvenimais su grupės auklėtojomis ir auklėtojos padėjėja; * ištikus nelaimei, kreipiasi į auklėtoją ar pedagogą pagalbos; * bendrauja su darželio pedagogais, vyr. slaugytoja-dietiste, staliumi; * atsakinėja į klausimus kalbinami į grupę atėjusio suaugusiojo; * kartu su suaugusiuoju dalyvauja namų (grupės) ruošoje: padengia stalą, šluosto dulkes nuo lentynų, žaisliukų, plauna lėlių rūbus, surenka šiukšles, laisto gėles; * žaisdamas siužetinius žaidimus, mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus; * suvokia žmonių darbo įvairovę, įvardina daugelį profesijų; * sužino, kad ištikus nelaimei gali padėti ne tik artimi ar pažįstami, bet ir nepažįstami suaugę žmonės (policininkai, gaisrininkai, gydytojai); * išvyka į gaisrinę, polikliniką, policiją; * aptariamos vaiko teisės: - teisė žaisti,

	-teisė būti saugiam ir mylimam, -teisė augti sveikam; * aptaria vaiko pareigas namuose, grupėje; * parengia elgesio grupėje taisykles; * žaidžia ar improvizuoja įvairias situacijas, kuriose atsispindi teisės ar pareigos; * pokalbiai „Kaip elgtis sutikus nepažįstamą žmogų?“, „Kaip elgtis namuose likus vienam?“ * išvykose bendrauja su kitų vaikų artimaisiais; * žaisdami mėgdžioja suaugusiųjų bendravimą, elgesį, kalbėjimą; * tariasi dėl bendros veiklos, diskutuoja apie galimus problemas sprendimo būdus.
--	---

Daug turiu draugų, man su jais smagu! (SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS)

<p>Esminė nuostata - nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Esminis gebėjimas - supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	
<p>Veiklos būdai: kasdieninis bendravimas; minčių lietus; įdėjų kraitelė; situacijos kūrimas; vaikų elgesio modeliavimas; veiklos būdai, skatinantys tarimąsi dėl bendrų veiksmų; elgesio taisyklių kūrimas, aiškinimasis ir laikymasis. <i>Priemonės:</i> LOGICO kortelės, loto „Augu ir keičiuosi“, lego kaladėlės, pagalvėlės, didelės minkštos kempynės, įvairios siužetinės lėlės, žaidimų namelis, palapinė, stalo žaidimai, domino, loto, virtuvės įrankiai, indeliai, mozaikos.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * mokosi dalintis su draugu atsineštu žaisliuku; * stebi ką daro kitas, ima tą patį žaislą, tiesia žaislą kitam; * žaidžia su kitu vaiku, bet savo žaidimą; * kartu gamina bendrus darbelius; * užgavęs draugą, jį apsikabina ir glosto; * mėgina padėti kitam žaidimų metu; * žaidžia su kito paliktu žaislu; * paprašytas pasidalina su draugu savo žaislu. 	<ul style="list-style-type: none"> * užmezga draugyste, reiškia pasitenkinimą, šypsosi, glosto, guodžia; * plečia supratimą apie draugus ir draugyste; * kviečia vaikus susidraugauti ir žaisti kartu; * žaisdamas derina savo veiksmus su vienmečiais, pasiskirsto vaidmenimis; * išvardina savo draugų vardus; * žaidžia, juda kartu su kitais vaikais suvokia bendravimą kartu; * tariasi dėl žaidimo taisyklių ir stengiasi jų laikytis; * pratinasi: išklaudyti draugą ir prireikus padėti, pajusti atsakomybę už savo žodžius ar veiksmus; * skiria savo asmeninius daiktus; * atpažįsta draugų drabužėlius, žaislus; * perima tinkamo elgesio būdus iš bendraamžių ir suaugusiųjų.

Prasmės atradimai pažinimo erdvėj (MOKĖJIMAS MOKYTIŠ)

Esminė nuostata - domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.

Esminis gebėjimas - savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

Veiklos būdai: vaikų smalsumo, klausinėjimo, keitimosi informacija ir patirtimi skatinimas; pokalbis; diskusija; informacijos ieškojimas; žaidimas; stebėjimas; tyrinėjimas.

Priemonės: įvairūs žaislai; statybinės kaladėlės; lego konstruktoriai; įvairių spalvų, didžiųjų, formų kaladėlės; kelio ženklai, šviesoforas, perėjos kilimėliai; žaidimai loto „Gyvūnai ir jų namai“, plakatai įvairiomis temomis; kalendorius; laikrodis, smėlio laikrodis; kortelės su skaičiais raidėmis; raidžių ir skaičių simboliai; loto „Metų laikai“; knygelės enciklopedijos; mokomieji kompiuteriniai žaidimai; įrašai su garsų tarimu; vaizdinė medžiaga „Lėktuvėliai“, metodinė priemonė „Paveikslėliai, raidės, žodžiai“, „Raidynas“, LOGICO kortelės.

1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * varto knygeles, parodo paprašytus paveikslėlius; * rodo daiktus ir juos pavadina; * tyrinėja knygeles su garsais; * klausinėja apie daiktus ir jų panaudojimą; * pradeda konstruoti. 	<ul style="list-style-type: none"> * tyrinėja ir kalbasi apie pastebėtas daiktų savybes; * domisi knygomis, enciklopedijomis; * ieško informacijos nurodytuose šaltiniuose; * klausosi bendraamžių informacijos apie kai kuriuos reiškinius ar daiktus; * aptaria matytas televizijos laidas; * ieško informacijos knygose apie gamtą, žmonių pasaulį, technikos ir technologijos stebuklus. * apibūdina, pasakoja, ką stebėjo, ką sužinojo, ką išsiaiškino. * aiškinasi, kur ir kaip gyvena žmonės, augalai, gyvūnai, kaip prisitaiko prie gamtos sąlygų; * žaidžia ir konstruoja su lego kaladėlėmis bei kitokiais konstruktoriais.

Priimu iššūkius ir įveikiu kliūtis (INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS)

Esminė nuostata - didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.

Esminis gebėjimas - savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

Veiklos būdai: kasdieninis bendravimas; spontaniška veikla; veikla grupelėmis; grupės veikla.

Priemonės: informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.);

1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * mėgžioja suaugusio veiksmus; * siekia mėgstamą daiktą; * rodo norą bendrauti. 	<ul style="list-style-type: none"> * užbaigia pradėtą veiklą; * siūlo draugams naujus žaidimus; * įtraukia į savo žaidimą kitaip žaidžiantį vaiką; * pats pasirenka mėgstamą veiklą; * pasiūlo išbandyti paties patirtus įspūdžius ir atradimus;

	<ul style="list-style-type: none"> * aktyviai padeda kitam žaidimų metu, atliekant užduotis, menant mįsles, galvosūkius; * aktyviai gelbėja grupėje, padeda auklėtojai, padėjėjai.
--	--

Kūrėjas laisvas paukštis (KŪRYBIŠKUMAS)	
<p>Esminė nuostata - jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kū-rybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas - savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežino-mos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> kasdieninis bendravimas; žaidimas; stebėjimas; tyrinėjimas; eksperimentavimas; projektinė veikla.</p> <p><i>Priemonės:</i> Skirtingu dydžių ir spalvų kaladėlės; žiedai; lėlės ir jų drabužėliai; siužetiniai paveikslėliai; šviesos dėžės, vitražinis popierius, karoliukai, sagos; medžiagų skiautės; žirklys; siūlai; mėgintuvėliai, piltuvėliai, pipetės, vandenį sugeriančios medžiagos; stiklo dažai; odos atraižos; padi-dinimo stiklas; papiruso gamyba; laikraščiai, klijai, vanduo, džiovinti augalai.</p>	
<p>Rekomenduojama projektinė veikla: „Padarysiu aš pats“</p>	
1,5–3 m. vaiko veiksmena	3–6 m. vaiko veiksmena
<ul style="list-style-type: none"> * žaidžia siužetinius vaidmeninius žaidimus „Namai“, „Svečiuose“; * gyvai reaguoja į naujus aplinkos pasikeitimus; * domisi naujais daiktais, žaislais. 	<ul style="list-style-type: none"> * patirtus įspūdžius išreikia vaizdais, judesiais, žodžiais; * kuria, kelia klausimus ir ieško atsakimų; * kalba apie tai ką galvoja, motyvuoja savo veiksmus; * kuria naujus žodžius; * pasitelkia vaizduotę, fantaziją atliekant užduotį; * gamina sveikatos salotas; * piešia ant šviesos stalo; * aktyviai ir kūrybiškai plėtoja savo sumanymus – organizuojant žaidimus.

Problemos mano mažos, bet jos sprendimų prašos...(PROBLEMŲ SPRENDIMAS)	
<p>Esminė nuostata - nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas - atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> žaidimai; stebėjimas; individualus darbas; užduotys; grupinis darbas; bendrų sprendimų priėmimas; „minčių „lietus“, kuriamos grupės taisyklės.</p> <p><i>Priemonės:</i> „Zipio valandėlės“; kortelės su situacijų paveikslėliais; įvairios dėlionės; lego kaladėlės; konstruktoriai; siužetinių kortelių rinkiniai; loto „Jausmų ABC“; metodinė priemonė „Jausmų kubas“; veidrodėliai.</p>	
1,5–3 m. vaiko veiksmena	3–6 m. vaiko veiksmena
<ul style="list-style-type: none"> * žaidžia su nauju žaislu, kol pasiekia laukiamo rezultato; * atkakliai bando atlikti veiksmus su patikusiu žaislu. 	<ul style="list-style-type: none"> * drąsiai imasi naujos veiklos ir ieško būdų ją atlikti; * * pratintina (si) reikšti savo požiūrį į svarstomus dalykus, juos bando vertinti;

- * pratinasi atsakyti už savo veiksmus;
- * mokosi padėti vienas kitam;
- * džiaugiasi procesu ir rezultatu.

II. PAŽINIMO UGDYMASIS

Stebėk, tyrinėk, atrask, pažink (TYRINĖJIMAS)	
<p>Esminė nuostata - smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas - aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	
<p>Veiklos būda: sudarymas palankios aplinkos: stebėjimams, eksperimentavimams, bandymams, aplinkos daiktų savybių tyrinėjimui, analizavimui; skatinimas ieškoti informacijos; pagalba vaikams jų sumanymų įgyvendinimui; įdėjų ir įdomių temų pasiūlymas. <i>Priemonės:</i> šviesos dėžė, mikroskopas, didinimo stiklas, veidrodėliai, kortelės „Ketvirtas nereikalingas“, paveikslėliai „Surask skirtumus“, stalo žaidimas „Augu ir keičiuosi“, plastikiniai įvairaus didžio indeliai (tyrinėjimams ar bandymams su vandeniu); molis, smėlis, druska, dažai, vaškas, guminiai ar plastikiniai kamuoliukai, enciklopedijos, knyga „Istorija vaikams“, tamografinės nuot-raukos, gaublys, šviesos projektoriai,</p>	
1,5–3 m. vaiko veikseną	3–6 m. vaiko veikseną
<ul style="list-style-type: none"> * tyrinėja naują aplinką * tyrinėja įvairius paviršius: švelnus, šiurkštus, kietas, minkštas; * tyrinėja žaislų išvaizdą ir paskirtį; * tyrinėja vandens ir smėlio savybes. 	<ul style="list-style-type: none"> * tyrinėja daiktus, išskirdami juose atskiras dalis; * stebi, tyrinėja gyvosios gamtos gyvenimą; * tyrinėja ir eksperimentuoja su augalais; * išbando vandens, ledo ir sniego savybes; * tyrinėja augalo sandarą ant šviesos stalo; * tyrinėja daiktų savybes: kas lengvas?, kas sunkus?, kas plaukia?, kas skęsta? * tyrinėja spalvotą vitražinį popierių ant šviesos stalo ir atranda naujas spalvas; * tyrinėja su lupą ir mikroskopu. * stebi tiriamą objektą, jį apibūdina, gali nurodyti kelis požymius; * suaugusio padedamas gaminasi vėjo malūnėlius, aitvarus, lėktuvėlius; * stebėjimui ir tyrinėjimui naudoja įvairias priemones.

Aplink mane – puikus ir įdomus pasaulis (APLINKOS PAŽINIMAS)

Esminė nuostata - nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminis gebėjimas - įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

Veiklos būdai: tinkamos ugdomosios aplinkos grupėje sudarymas; aplinkos stebėjimas; informacijos ieškojimas knygoje ir enciklopedijose; augalų kalendorius; tyrinėjimai gamtoje; darbas grupelėse; analizavimas; mėgdžiojimas; įvairūs bandymai ir jų aptarimas; išvykos į gamtą; eksperimentavimas ir atradimai; tradicinės šventės.

Priemonės: plakatai: daržovės, vaisiai, grybai, medžiai, augalai, gyvūnai, vandens gyventojai; loto „Augalai ir jų augavietės“, „Gyvūnai ir jų namai“; kortelių rinkinys „Miško gyvūnai“; muliažai: vaisių ir daržovių, grybų, naminių ir laukinių gyvūnų, vabzdžių, jūros gyvūnų, paukščių; enciklopedijos; informaciniai leidiniai; gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); senoviniai rakandai ir tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; plakatai ir žaidimas „Rūšiuk“ komposas; oro ir vandens termometrai; vėjo ir vandens malūnai; įrašai su gamtos reiškinių garsais; gamtos reiškinių nuotraukos, filmuota medžiaga.

1,5–3 m. vaiko veiksmas	3–6 m. vaiko veiksmas
<ul style="list-style-type: none"> * orientuojasi jam įprastoje, žinomoje aplinkoje; * įvardija jam žinomus daiktus, reiškinius; * įvardina pagrindinius gamtos reiškinius: lyja, sninga, šviečia saulė * spalvina trispalvę vėliavėlę; * žiūri nuotraukas ir albumus su gimtojo miesto bei Lietuvos vaizdais; * stato bokštą iš šešių kaladėlių; * mėgdžioja paukščių ir gyvūnų balsus; * ką nors trumpai stebi kasdien; * žaidžia su smėliu ir vandeniu; * žino daiktus, kurie rieda ir nerieda. 	<ul style="list-style-type: none"> * domisi vietoje, kurioje gyvena; * pasako kokiame mieste gyvena; * pasako gatvės pavadinimą; * pasako savo grupės pavadinimą; * tyrinėja Lietuvos žemėlapi; * susipažįsta su tautiniais simboliais; * klauso įvairių sakmių, padavimų, legendų apie Lietuvos miestus; * varto albumus, knygas apie Lietuvą; * aplanko artimiausius kultūros, istorijos paminklus; * varto knygas ir enciklopedijas ieškodami informacijos apie gyvosios ir negyvosios gamtos objektus; * įvardina keletos medžių, krūmų pavadinimus; * įvardina žinomas gėles, daržoves, vaisius; * supranta ir nusako augalo auginimą, iš sėklos, jo priežiūros būdus; * domisi pagrindiniais augalų priežiūros būdais (sodinimu, laistymu, purenimu). * jaučiai atsakomybę už šalia augančius augalus (padeda sodinti, laistyti, ravėti). Supranta, kad negalima laužyti medžių ir krūmų, be reikalo skinti gėles; * pasako ką valgyti sveika, o ką – ne; * įvardina keletos paukščių, vabzdžių pavadinimus; * stebi žmonių, gyvūnų, paukščių pėdsakus gamtoje; * stebi, tyrinėja, apibūdina, orus, jų pokyčius; * žino kokia oro naudą žmonėms, gyvūnams, augalams; * įvardina gamtos reiškinius: lietų, sniegą, griaustinį, žaibą ir t.t.; * įvardina naminius gyvūnus ir jų jauniklius; * įvardina žinomus laukinius gyvūnus ir jų jauniklius; * pasako kalendorinių švenčių pavadinimus;

	<ul style="list-style-type: none"> * domisi paslaugų tarnybomis ir profesijomis; * įvardina buities prietaisus, kurie naudojami namuose; * žaidžia kompiuterinius žaidimus.
--	--

Kur daugiau, kur mažiau aš jau tą žinau! (KIEKIO SUPRATIMAS IR SKAIČIAVIMAS)

Esminė nuostata - nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus.

Esminis gebėjimas - daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu. Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratęsia įvairias sekas, randa praleistus jų narius.

Veiklos būdai: stebėjimas; analizavimas; pokalbis; kartojimas;

Priemonės: kaladėlės, pagaliukai skaičiavimui, daiktų muliažai, sagos (didelės ir mažos), juostelės ir kaspiniai ilgiui ir pločiui matuoti, gamtinė medžiaga (konkorėžiai, giliukai), skaičių trafaretai, kortelės su skaičiais ir veiksnių ženklais, skaičių dėlionės, magnetinė lenta, rašymo lenta, metodinė priemonė iš spalvotų kamštelių, geometrinių figūrų domino, metodinės priemonės: „Sudėk ramunės žiedą“, „Surask tinkamą skaičių“, skaičių domino, ridenimo kauliukai, liniuotė, priemonė „Skaičiai ir formos“, mediniai skaitytuvai, skaičiavimo mašinėlė, skaičių porų kortelės, popieriniai pinigai.

1,5–3 m. vaiko veikiena

- * vertina daiktų dydį mažas-didelis;
- * atrenka vienos formos žaisliukus;
- * ieško rodomos spalvos grupės aplinkoje;
- * ima daiktus nuo žemos lentynėlės.

3–6 m. vaiko veikiena

- * skaičiuoja nuo 1 iki 5 (1–20);
- * skaičiuoja, matuoja, lygina, įvairių daiktų grupes;
- * sužino, pasako iš eilės didėjančia ir mažėjančia tvarka skaičius, atranda skaičiaus „kaimynus“;
- * atpažįsta skaitmenis;
- * vartoja kelintinius skaitvardžius;
- * skaičiuoja ir pasako kelintas eilėje;
- * skaičiuoja kaladėles, pagaliukus juos pridėdami ir atimdami;
- * skaičiuoja ir atskaičiuoja iki 10;
- * skaičiuoja įvairią gamtinę medžiagą (kaštonus, akmenėlius ir t. t.);
- * žaidžia su kauliukais domino, skaičiuodami taškus;
- * dalina korteles į dvi, tris dalis.

Aukštis ten kur paukštis, ten kur saulė skritulys (FORMA, ERDVĖ, MATAVIMAI)

Esminė nuostata - nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius.

Esminis gebėjimas - skiria daiktų spalvą ir formą, dydį, dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje, sieja daiktus su jų vaizdais nuotraukose, piešiniuose. Pastebi laiko tėkmės požymius. Tapatina, grupuoja, klasifikuoja daiktus. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai.

Veiklos būdai: stebėjimas; analizavimas; pokalbis; kartojimas.

Priemonės: vaizdinė priemonė „Geometinės figūros“; mokomieji kompiuteriniai žaidimai spalvų pažinimui; šviesos dėžė ir geometrinės figūros iš vitražinio popieriaus; liniuotė, metras, kortelių rinkinys „Didelis-mažas“, „Ilgas-trumpas“, „Sunkus-lengvas“, „Storas-plonas“, vaikiškos svarstyklės; priemonė orientavimuisi erdvėje „Kairėj, dešinėj, ant, po, virš“; plakatas „Metų laikai“, kortelių žaidimas“, „Laikas“, „Dydis“, „Spalva ir forma“, „Daiktų padėtis“, „Metų juosta“; medinės kaladėlės; stalo kortelės „Mano diena“ „Kalendorius“ erdvinė dėlionė piramidė; dalijamoji medžiaga tangra-minių figūrų rinkinys; skaičių varstymo lentelės; geometrinių figūrų baldeliai; varstymo rinkiniai; stalo kortelės „Surask tokį patį“; geometrinių formų dėlionė; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui; užduočių knygelė „Galvočius“ indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės); akmenėliai ir plunksnos; plakatai su metų laikais, paros dalimis; lego kaladėlės; įvairių dydžių ir formų konstruktoriai; kaladėlės.

1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * juda į priekį ir atgal; * padeda daiktą ant stalo, po stalu (skiria viršų ir apačią); * įsidėmi pagrindines spalvas: raudona, geltona, žalia, mėlyna; * dėlioja daiktus į eilę. * parodo didelį ir mažą daiktą; * parodo trumpą ir ilgą daiktą. * grupuoja daiktus didėjimo ar mažėjimo tvarka; * atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pava-dina; * atrenka ir skiria pagal vie-ną požymį skirtingus daik-tus. 	<ul style="list-style-type: none"> * dėlioja iš geometrinių figūrų įvairius paveikslus; * pastebi spalvą, dydį, formą visoje aplinkoje; * pasako požymiais kuo daiktai skiriasi viens nuo kito; * parodo popieriaus lapo viršų ir apačią; * parodo dešinę ir kairę puses; * nusako daikto padėtį savo atžvilgiu; * įvardina pagrindines spalvas; * įvardina geometrines figūras; * sugrupuoja geometrines figūras pagal formą; * žaizdamas vartoja sąvokas: ant, už, toli, arti, prieš; * keičia judėjimo kryptį; * atranda didelius-mažus daiktus; * atrenka trumpus - ilgus daiktus; * žaidžia stalo žaidimus: „Dydis“, „Spalva ir forma“, „Daiktų padėtis“; * eilės tvarka sudėlioja didėjančius ir mažėjančius daiktus; * lygina daiktus žaizdami „Surask tokį patį“; * skaičiuoja, matuoja, klasifikuoja, skirsto daiktus į daiktų grupes; * žaidžia stalo žaidimus „Mano diena“, „Metų juosta“; * įvardina metų laikus, mėnesius, savaitės dienas; * teisingai vartoja sąvokas: vakar, šiandien, rytoj. * dėlioja daiktus didėjimo arba mažėjimo tvarka pagal ilgį, plotį, aukštį, storį; * žaidžia su konstruktoriais, lego kaladėlėmis; * konstruodamas panaudoja detales atsižvelgiant į konstravimo savybes: formą, dydį, patvarumą; * matuoja skysčius, birias medžiagas; * žaidžia su smėliu, vandeniu, keičia indų formą. * tyrinėja grupės, darželio kiemo aplinką.

III. KALBOS IR KOMUNIKAVIMOSI UGDYMASIS

Kalbu ką girdžiu (SAKYTINĖ KALBA)	
<p>Esminė nuostata - nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Esminis gebėjimas - klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> situacijų vaikų bendravimui sudarymas; kalbiniai žaidimai; taisyklinga auklėtojos kalba; pokalbis; pasakojimas; atpasakojimas; smulkiosios tautosakos įsiminimas; deklamavimas; interviu; grožinių kūrinių skaitymas; stebėjimas; analizavimas; „minčių lietus“, žaidimas. <i>Priemonės:</i> stalo loto, didaktiniai žaidimai, grožinės knygos, žurnalai, įvairūs žaislai, paveikslai, įgarsintos pasakos ir dainos, albumai, enciklopedijos, raidžių maketai, žodžių kortelės, flanelografas, kortelių pasakos; žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikseną	3–6 m. vaiko veikseną
<ul style="list-style-type: none"> * klausosi skaitomų pasakų, eilėraščių; * prašo pasekti patikusią pasaką; * žaidžia su kalbančiais žaislais; * vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus; * atsako į klausimą; * mokosi naujų žodžių; * rodo daiktus ir juos pavadina; * mėgžioja garsus, balso intonaciją. * supranta paprastų sakinių prasmę; * taria garsus; * pradeda sakyti 2 žodžius iš eilės; * žaidžia, bando kalbėti su savimi. * sveikinasi, klausinėja, vartoja žodelius: duok, noriu, ačiū, prašau; * bando atkartoti tai ką išgirsta. 	<ul style="list-style-type: none"> * seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus; * kalba apie įvykusius įvykius; * deklamuoja eilėraščius, mina mįsles; * pratęsia ir užbaigia pradėtą pasaką; * naudoja mažybinius, maloninius žodžius; * moka paklausti, atsakyti į klausimą; * trumpais sakiniais pasakoja ką mato paveikslėlyje; * klausosi garso įrašų (tautosakos kūrinėlių, mįslių); * kalbasi su draugais, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus; * klauso ir išklauso savo draugų ir suaugusiųjų kalbą; * atsako į pateiktus klausimus, atsakinėja po vieną; * kuria išgalvotas istorijas; * raiškiai seka pasakas, atpasakoja padavimus; * komentuoja matytas televizijos laideles vaikams; * papasakoja ką nupiešė ar sukonstravo; * taisyklingai taria garsus. * supranta kalbėjimo toną: malonus, draugiškas, atšiaurus.

Pažinsi raidę – perskaitysi žodį (RAŠYTINĖ KALBA)
Esminė nuostata - domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

<p>Esminis gebėjimas - atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p> <p><i>Veiklos būdai:</i> stebėjimai; pavyzdžio technologija; kūrybiniai projektai; grupės laikraščio leidyba; vaikų knygelių kūrimas; lankymasis bibliotekoje; žodžių kopijavimas; laiškų rašymas.</p> <p><i>Priemonės:</i> Mokomasis žaidimas „Lietuviška abėcėlė“, „Mokausi skaityti“; kortelės su žodžiais kopijavimui; mediniai segtukai su raidėmis; žaidimas „Sudėk ir papasakok“, „Žaidžiu ir skaitau“; stalo žaidimai: „Raidės“, „Raidynas“, „Mokykimės skaityti ir rašyti“; magnetinė lenta su raidėmis; kaladėlės su raidėmis; karpomasis raidynas; kortelės su raidėmis ir paveikslėliais; kryžiažodžiai; rankos lavinimo užduotėlės; kortelės su spausdintinėmis ir rašytinėmis raidėmis; raidžių karūnos; reklaminiai žurnalai paveikslėlių ir raidžių karpymui; popierius, spalvoti pieštukai, kreida, spalvotos kreidelės; spausdinimo mašinėlė, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios ir skatinančios vaiką bandyti rašyti ir kt.)</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * skaito knygelių paveikslėlius; * domisi knygomis, mėgsta jas vartyti; * popieriaus lape keverzoja, imituoja rašymą. 	<ul style="list-style-type: none"> * kopijuoja raides, jas atpažįsta ir parodo; * pasako pirmą žodžio garsą; * derina daiktų ir pavadinimų korteles; * ieško knygose, žurnaluose duotos raidės; * skiria įvairaus pobūdžio knygas; * varto mėgstamus žurnaliukus; * užrašo savo vardą ant piešinio; * karmo, klijuoja, spalvina raideles, skaičius; * lavina ranką atliekant parinktas papildomas užduotis.

IV. FIZINIS UGDYMASIS

<p>Raginame kiekvieną vaiką - juk sportuoti yra sveika! (FIZINIS AKTYVUMAS)</p>	
<p>Esminė nuostata - noriai, džiaugsmingai juda.</p> <p>Esminis gebėjimas - eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> kūno kultūros veikla, sveikatos valandėlės, grūdinimosi procedūros, sporto pramogos, šventės, išvykos į gamtą, individualus darbas, aplinkos pritaikymas tikslingam judėjimui, savaiminė judri veikla gryname ore; konsultacijos tėvams; fiziniai pratimai, judrieji žaidimai.</p> <p><i>Priemonės:</i> masažiniai kamuoliukai ir žiedai, raketės, „Parašutas“, pusiausvyros tiltelis, gimnastikos suoleliai, švediška sienelė, minkštos „Wesco“ priemonės, „Gymnic“ kamuoliai, virvė, tune-liukai, gimnastikos lankai, bokšteliai, kilimėliai, batutas, žymekliai, gimnastikos lazdos, įvairaus dydžio kamuoliai, trikrepsis, kėgliai, taikinys su guminiiais žiedais, „Hop“ kamuoliai, kėgliai, kopetėlės, įvairios dėžės, čiuziniai, šokdynės, vėliavėlės, maišai šokinėjimui sekundometras, smėlio maišeliai, badmintonas, balionai.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * parodo pagrindines kūno dalis; * judėdamas tyrinėja savo kūno galimybes; * aktyviai juda ir gauna džiugių emocijų; * atlieka įvairius judesius su „Wesco“ priemonėmis; * atlieka fizinės užduotis, naudojant minkštas 	<ul style="list-style-type: none"> * išbando judėjimą bendroje erdvėje nesusiduriant su kitais; * derina rankų ir kojų judesius; * juda skirtingu tempu ir skirtingom kryptim; * žaidžia įvairius judriuosius žaidimus; * eina, bėga, šliaužia, lipa, šokinėja, lenda;

<p>„Wesco“ priemonės;</p> <ul style="list-style-type: none"> * žaidžia žaidimus ir atlieka užduotis su „Parašiotu“: Fizinės užduotys spalvų įtvirtinimui; * žaidžia judriuosius žaidimus ir estafetes, imituojančius žiemos lauko žaidimus bei pramogas; * atlieka pratimus taisyklingos laikysenos formavimui; * atlieka pratimus, fizinės užduotis ir žaidimus su kamuoliais; * atlieka pratimus, žaidimus ir estafetes, naudodant spalvotus guminius žiedelius; * dalyvauja sportinėse pramogose lauke, naudodant įvairias priemones * atlieka pratimus ir žaidimai su balionais. Estafetės lauke. 	<ul style="list-style-type: none"> * atlieka įvairius judesius su „Wesco“ priemonėmis; * juda vienas šalia kito, poroje, ratu, laisvai; * laikosi, elgesio sporto salėje, taisyklių; * atranda naujus judėjimo būdus; * atlieka fizinės užduotis, naudodant minkštas „Wesco“ priemones; * atlieka pratimus plokščiapėdystės korekcijai, taisyklingos laikysenos formavimui; * žaidžia judriuosius žaidimus ir estafetes draugiškumui ugdyti; * atlieka pratimus plokščiapėdystės korekcijai bei profilaktikai, naudodant masažinius kamuoliukus ir žiedus; * žaidžia judriuosius žaidimus ir estafetes, imituojančius žiemos lauko žaidimus bei pramogas; * atlieka pratimus taisyklingos laikysenos formavimui, naudodant „Gymnic“ kamuolius; * atlieka pratimus taisyklingos laikysenos formavimui. Jogos pratimų mokymas. * žaidžia sportinius žaidimus – krepšinis ir futbolas; * atlieka fizinius pratimus, žaidimus ir estafetes su lankais; * atlieka pratimus taisyklingos laikysenos formavimui ir plokščiapėdystės korekcijai, naudodant gimnastikos lazdas ir suolelius; * atlieka pratimus, žaidimus ir estafetes, naudodant spalvotus guminius žiedelius; * dalyvauja sportinėse pramogose lauke, naudodant įvairias priemones; * atlieka pratimus ir žaidimai su balionais. Estafetės lauke.
--	---

Ateina diena, atneša ir savo darbą (KASDIENINIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI)

Esminė nuostata - noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminis gebėjimas - tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuoja-jasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Veiklos būdai: spontaniška veikla; pavyzdys; stebėjimas; analizavimas; tyrinėjimas; bandymas; žaidimai, ekskursijos, išvykos stebėti eismą gatvėje; saugos liemenių, atšvaitų asmens apsaugai aptarimas ir praktinis naudojimas; filmuota medžiaga.

Priemonės: rankšluostukas, muilas, šukos, dantų šepetėlis, vienkartinės nosinaitės, vaikiški indeliai, servetėlės, gydytojo rinkinys, lėlės ir jų rūbeliai, metodinės priemonės „Užrišti“, „Užsegti“ „Užtraukti, mokomieji plakatai „Vonios kambarys“, „Virtuvė“, „Stalio dirbtuvės“; plakatas ir

padalomoji medžiaga „Sveiko maisto piramidė“, kortelių rinkinys „Sveika diena“, „Maisto kelias“ stalo loto „Auk sveikas“, „Sveikas maistas“, „Pavojingi daiktai“, domino „Kelio ženklai“, plakatai „Saugus eismas“, „Aukime sveiki ir saugūs“, stalo žaidimas „Gero elgesio abėcėlė“ stalo žaidimas „Gero elgesio taisyklės“ saugaus eismo žaidimas „Gatvė“, minkštos dėlionės „Kelio ženklai“, pastatomi kelio ženklai ir šviesoforas, žirklys, didelės adatos.	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * susipažįsta su grupės patalpa: žaislai ir jų vieta, miegamuoju, tualetu kambariu; * atlieka veiksmus, padedamas suaugusiojo; * pažaidęs su žaislais, pratinasi juos padėti į vietą; * žaidžia: surask savo vietą prie stalo, savo lovą, savo spintelę; * pratinasi savarankiškai praustis; * valgo šaukštu, geria iš puoduko; * dengia stalą lėlytėmis; * mokosi naudotis higienos reikmenimis: nosinę, šukomis; * žaidžia saugaus eismo aikštelėje lauke; * imituoja transporto priemones; * pasakoja savo įspūdžius kur važiavo automobiliu; * spalvina šviesoforo spalvas; * žaidžia žaidimus „Šviesoforas“, „Važiuojame į svečius“. 	<ul style="list-style-type: none"> * plauna rankas ir prausia veidą muilu, netaško vandens; * šluosto rankas ir veidą rankšluosčiu; * ranšluostį pakabina prie savo ženkliuko; * pasiprašo į tualetą; * nusišluosto nosį servetėle ir ją išmeta į šiukšlių dėžę; * pratinasi valgyti tvarkingai, teisingai naudoja stalo įrankius; mandagiai bendrauja prie stalo; * keliasi nuo stalo tik baigęs valgyti; * tyliai pastumia kėdutę prie stalo; * naudoja servetėlę. * mokosi stalo serviravimo; * pasirinktoje veikloje atlieka veiksmus nuo pradžios iki galo; * tvarko žaislus, savo individualias priemones; * savarankiškai apsirengia, nusirengia; * savarankiškai apsiauna ir užsiriša batus; * tvarko žaidimų vietą, priemones sudeda į joms skirtą vietą; * atlieka auklėtojos pavestus darbus (pvz., budėjimas, gėlių laistymas ir pan.); * pasakoja patirtus įspūdžius keliuose ar kelionėse; * aptaria situacijas matomas paveikslėliuose; * piešia ir aplikuoja gatvę; * piešia gatvių planą ir panaudoja žaidimams su smulkiomis mašinėlėmis; * ekskursijos į gatvę ir saugaus eismo mokyklėlę; * žaidžia stalo žaidimus „Gero elgesio taisyklės“, „Pavojingi daiktai“.

V. MENINIS UGDYMASIS

Viskas gražu kas supa mane (ESTETINIS SUVOKIMAS)
<p>Esminė nuostata - domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p>Esminis gebėjimas - jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais vertinimais.</p>
<p>Veiklos būdai: jutiminės patirties turtinimas; stebėjimas; pasakojimas; vaikų kūrybinių darbų ir menininkų kūrybos įvairovės aptarimas; įvairios vaikų darbų parodos; muzikos įrašų klausymas; spektaklių žiūrėjimas ir aptarimas; švenčių organizavimas ir grupės aplinkos puošimas; pramogos su tėvais.</p>

<i>Priemonės:</i> knygos apie tautodailę; meniniai albumai; nuotraukų albumai; švenčių atributika (balionai, spalvotos juostelės, karpiniai, popierinės girliandos, šventinės dekoracijos, žaislai eglutei ir kt.);	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * džiaugiasi girdėdami linksmą muziką; * pastebi ne vietoje esančius žaisliukus ir padeda juos į vietą; * kuria darbelius ir jais puošia grupės aplinką. 	<ul style="list-style-type: none"> * puošia grupės aplinką šventėms; * aptaria matytus spektaklius; * vyksta į parodas ir jas aptaria; * pasakoja patirtus įspūdžius po poilsio dienų, išvykų, pasivaikščiojimų, švenčių; * klausosi įvairių muzikos kūrinių ir juos aptaria; * domisi ir gėrisi juos supančia aplinka; * moka pagirti draugo darbelį; * supranta meno reikšmę žmogui.

Jeį moki vaikščioti - gali šokti. Jeį moki kalbėti – gali dainuoti. Jeį moki laikyti pieštuką - gali piešti. Jeį moki išreikšti jausmus – gali vaidinti. (MENINĖ RAIŠKA)

MUZIKA

Veiklos būdai: muzikos klausymas; dainavimas: vokalinis, solinis, ansamblinis, audijavimas; ritmika; kūrybinės didaktinės užduotys (aplinkos objektų ir garsų imitavimas); improvizavimas, plojimas, pirštų spragsėjimas, lingavimas; grojimas muzikos instrumentais; muzikiniai didaktiniai žaidimai; dalyvavimas koncertuose.

Priemonės: tamburiniai, jūros būgnai, lietaus vamzdis, marakasai, paprasti barškučiai, barškučiai-kiaušinukai, metalofonai, atskirų garsų metalofonai-varpai, varpeliai metaliniai, žvangučiai, taršky-nės, medinės kaladėlės, trikampiai, ksilofonas, medinės lazdelės, kastanjetės, medinės dūdelės, molinės švilpynės, skudučiai, smėlio maišeliai, muzikiniai vargonėliai, spalvotos šifono skarelės, akmenukai, metodinės priemonės: natų simbolių kortelės, loto „Muzikos instrumentai“, „Muzikinė dėžutė“(knyga, CD, žaislai), kortos su muzikiniais simboliais (žaidimas), įvairios muzikos įrašai, CD su lopšinių įrašais.

1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * klausosi muzikinių garsų ir įrašų; * juda su muzika; * dainuoja skiemenukus – „bam“, „ba“; * dainuoja su rankų judesiais; * dainuoja lietuvių liaudies dainas ir pramoginiai žaidimai apie gamtą bei gyvūnus; * dainuoja garsus A, O, U su rankų judesiais; * įsitraukia į muzikinį vyksmą.; * dainuoja nesudėtingas melodijas improvizuojant skiemenimis; * vaizduoja gamtos garsus, pamėgdžioja gyvūnus; * dainuoja nesudėtingas daineles; * skambina ritminiais muzikos instrumentais; * judesiu ar balsu išreiškia muzikinį judėjimą ir pauzes; * bando skirti aukštus ir žemus garsus muzikoje; 	<ul style="list-style-type: none"> * gamtos ir aplinkos garsai muzikoje, žaidimai ir rateliai; * ritminių improvizacinių žaidimų mokymasis; * įsitraukia į muzikinį vyksmą: muzikos dinamika, tempas; * improvizuotai judai muzikos tempu; * atpažįsta mušamuosius instrumentus kortelėse bei muzikos įrašuose; * skiria trumpus ir ilgus garsus, ritmingai juda su muzika bei skambina instrumentu; * atpažįsta skirtingus styginius instrumentus kortelėse bei muzikos įrašuose. * skiria dviejų ir trijų dalių metrus; * įsijaučia į kūrinio nuotaiką, ją perteikia balsu, veido išraiška, judesiu; * atpažįsta muzikos instrumentus: ritminiai ir melodiniai mušamieji. * atlieka ritmavimo užduotis;

<ul style="list-style-type: none"> * ritmingai juda kartodami ritmines skanduotes; * bando skirti trumpus ir ilgus garsus; * ritmingai juda su muzika bei skambina instrumentu; * ritmiškai skanduoja nesudėtingą tekstą; * skiria liūdną ir linksną dainelę; * žaidžia pavasarinius žaidimus su spalvota guma; * įsisavina pagrindines spalvas; * dainuoja dainelės šventine tematika; * dainuoja pritariant instrumentu; * groja muzikos instrumentais. 	<ul style="list-style-type: none"> * susipažįsta su ketvirtinėmis ir pusinėmis natomis; * žaidžia įsiklausymą ir dėmesio koncentraciją lavinančius žaidimus; * dainuoja dainelės rudens tematika; * susipažįsta su styginiais muzikos instrumentais; * kartoja ritmavimo užduotis; * klausosi ir susipažįsta su valsu, polka, maršu; * sužino muzika ir spalva, kontrastai; * kartoja intonavimo pratimus; * žaidžia relaksacinius žaidimus; * muzikuoja darželio renginiuose; * žaidžia vaidiname muziką. * žaidžia ekspresiją ir improvizaciją lavinančius žaidimus; * dainuoja improvizuoja žodžių skiemenimis; * kalbasi muzikiniais garsais (be žodžių); * susipažįsta su pučiamaisiais muzikos instrumentais; * kuria muzikinę pasaką; * supranta, kad muzikiniais garsais galima perteikti jausmus, mintis. * dalinasi muzikiniais išgyvenimais su draugais; * atpažįsta pučiamuosius instrumentus kortelėse bei muzikos įrašuose; * susipažįsta su nata ir pauze; * susipažįsta su lietuvių liaudies muzikos instrumentais; * dainuoja ir žaidžia lietuvių liaudies dainas ir ratelius; * atpažįsta skirtingus lietuvių liaudies instrumentus kortelėse bei muzikos įrašuose; * dainuoja dainas apie Lietuvą; * įvardina klavišinius muzikos instrumentus kortelėse bei muzikos įrašuose; * atpažįsta paukščius ir pamėgdžioja jų balsus; * dainuoja pritariant instrumentu; * žaidžia šokio ir judesio žaidimus; * susipažįsta su kitų tautų dainomis, šokiais, žaidimais, papročiais; * dalynasi muzikiniais išgyvenimais su šeima.
ŠOKIS	
<p><i>Veiklos būdai:</i> žaidybinė veikla; šokio judesių atkartojimas; koordinacijos lavinimo pratimai; improvizacija judesiu: gamtos reiškiniai ir gyvūnai; atsipalaidavimo (susikaupimo) pratimai; dalyvavimas šventesė, šokio dienoje.</p> <p><i>Priemonės:</i> įvairių stilių muzikos įrašai, gamtos reiškinių įrašai, gimnastikos kaspiniai, spalvotos organzinės skarelės.</p>	
1,5–3 m. vaiko veiksmas	3–6 m. vaiko veiksmas
<ul style="list-style-type: none"> * atlieka įvairius ritminius pratimus (su barškučiais, su medinėm kaladėlėm ir kt.) * mėgdžiodami suaugusįjį, atlieka įvairius judesius; 	<ul style="list-style-type: none"> * orientuojasi erdvėje, atlieka koordinuotus judesius; * atlieka apšilimo bei lankstumą lavinančius pratimus;

<p>* ritmiškai juda, atlieka įvairius judesius.</p>	<p>* eina, bėga ratu, sukasi į abi puses po vieną ir poromis; * eina sudarytą ratą, mažinant, didinant, einant tvarkingai ir išsisklaidydami; * eina rateliu skirtingas dalis atliekant skirtingu tempu, keičiant kryptį, mažinant, didinant; * atlieka vieno tempo ratelius bei šokius; * kuria šokio etiudus: banguojanti jūra, lyja lietus, krenta lapai ir t. t. * atlieka susitvardymo bei atsipalaidavimo pratimus; * Šoka, žaidžia tradicinius šokius žaidimus.</p>
ŽAIDIMAI / VAIDYBA	
<p>Veiklos būdai: vaidina, kuria, sceniniai žaidimai, laisvo judesio improvizacijos, imitacijos, pantomimos elementai, balso intonacijos įvairovė, siužetiniai žaidimai, aptaria ir reiškia savo nuomonę; dalyvavimas renginių cikle „Teatro dieneiėlės vaikų darželiuose“.</p> <p><i>Priemonės:</i> teatro kostiumai, dekoracijos, butaforija, karūnėlės, kaukės, širma, stalo teatras, pirštukinių lėlių teatras, įvairūs drabužiai persirengimui: skaros, kepurės, sijonai ir kt., įrašai su gamtos garsais, įvairūs žaislai siužetiniams vaidmeniniams žaidimams.</p>	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<p>* žaidžia „vaidindami“ naminius gyvūnėlius; * žaidžia „vaidindami“ pasakų personažus.</p>	<p>* žaidžia su stalo teatro lėlėmis, bando vaidinti; * žaidžia naudojant žaislus, kitas dekoracijų priemones: širmą, drapiruotes, buitinius daiktus ir kt.; * stengiasi išraiškiai deklamuoti nesudėtingus eilėraščius, seka (pasakoja) trumpas pasakas; * vaidina trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius, pačių sukurtus siužetus; * žaidžia teatrą: gaminasi kaukes, renkasi patikusį veikėją, renkasi dekoracijas, gamina teatro bilietus, piešia skelbimą; * bando savarankiškai kurti vaidybinio žaidimo siužetą; * vaidina savarankiškai ir suaugusiųjų priskirtus vaidmenis.</p>
VIZUALINIS MENAS	
<p>Esminė nuostata – jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p>Esminis gebėjimas - spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	
<p><i>Veiklos būdai:</i> piešimas pirštukais ir delniukais, tapymas, aplikavimas, liejimas ant šlapio popieriaus, ebru technika, piešimas ant akmens ar švitrinio popieriaus, konstravimas, šviesos dėžė, kū-ryba iš gamtinės medžiagos ir buitinių atliekų, štapavimas, lankstymas, lipdymas, erdviniai darbe-liai; dalyvavimas kūrybinių darbų parodose.</p> <p><i>Priemonės:</i> popierius (baltas, spalvotas, vitražinis), spalvoti pieštukai, vaškinės kreidelės, plastilinas, modelinas, molis, molbertai, agro ir polietileno plėvelė, stiklinaitės piešimui, vandeniniai dažai, gvašas, teptukai, kempinėlės piešimui, akriliniai dažai, vaškas, padėkliukai ar klijuotė stalui uždengti, spalvoti vilnoniai, medvilniniai ir šilkiniai siūlai, žirkulės, klėjai, kartonas, skylamušis, segiklis, popierinė lėkštė, popierius: krepo, vaškinis, vyniojamas, švitrinis, milimetrinis, dekupažinis; popierinės servetėlės ir staltiesės, laikraštis, žurnalas karpymui, spalvotos gumelės, sagos, popieriaus ritinėliai, mentelė, aliuminio folija, lipni juostelė, karoliukai, popieriaus savaržėlės, buka adata vėrimui, dekoratyvinės juostelės, audeklo atraižos, plunksnos, džiovintos</p>	

gėlės ir lapai, baltos ir margos pupelės, kaštonai, putplasčio lenta, oda, dirbtinis ar natūralus kailis, minkšta viela, špagatas, kartoninės kiaušinių dėžutės, kartoninės įvairių formų dėžutės, skalbinių segtukai, kamštinė medžiaga, dantų krapštukai, pagaliukai nuo ledų, spalvoti smeigtukai, kamščiai, fanera, kvietiniai miltai, druska, įvairių formų makaronai, plastikinis butelis, šviesos dėžė, smėlis, kompiuteris.	
1,5–3 m. vaiko veikiena	3–6 m. vaiko veikiena
<ul style="list-style-type: none"> * eksperimentuoja su dailės priemonėmis; * išbando (maigo, volioja, spaudžia, tampo, gnaibo) molį, plastiliną; * piešia didelius ir mažus apskritimus; * štampuoja įvairiais štampukais; * žaidžia su įvairiomis spalvomis ant popieriaus; * piešia linijas, raitinius, keverzones per visą popieriaus lapą; * atpažįsta ir naudoja pagrindines spalvas iš jų pasirenkant dvi; * klijuoja, lipina iš popieriaus nesudėtingas detales; * konstruoja įvairius daiktus; * plėšo popierių; * stato iš kaladėlių statinius. 	<ul style="list-style-type: none"> * pažįsta pagrindines (raudona, geltona, žalia, mėlyna, balta, juoda) spalvas, naudoja jų įvairovę plėšiant, karpant, piešiant, štampuojant; * piešia įvairia technika ant įvairių paviršių; * pasinaudoja atsitiktinėmis piešimo, tapymo, konstravimo galimybėmis savo aplinkoje: „piešia“ piršteliu ant vandens, pagaliuku ant smėlio, žemės, sniego; * jungia taškus, raito vingius; * minko plastiliną ir gamina įvairius lipdinius; * štampuoja įvairiais štampukais; * žaidžia su įvairiomis spalvomis ant popieriaus; * žaidžia su linijomis, spalvomis; * eksperimentuoja su piešimo ir tapymo priemonėmis ir medžiagomis, mėgdžiojimais – piešia flomasteriais, markeriais, spalvotais ir paprastais pieštukais, kreidelėmis, pastele, anglimi, sepija; * tyrinėja eksperimentuoja ant įvairaus dydžio, spalvos popieriaus lapo; * dėlioja linijinius piešinius, ornamentus; * piešia įvairias geometrines, laisvo kontūro formas (plaštakos, pėdos), sužinant apie puošybos ornamentus iš taškelių, brūkšnelių, linijų; * tapo guašu, akvarele ant įvairaus dydžio popieriaus lapų, medžiagos skiaučių, plastmasės, asfalto ir pan. * stato akmenėlių, smėlio, lapų, kaštonų, gėlių pilis; * lipdo įvairias geometrines ir netaisyklingas formas, panaudojant gamtinę medžiagą; * konstruoja iš įvairių detalių įvairius statinius.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ikimokyklinės grupės pedagogas, siekdamas visuminiai pažinti vaiką ir įvertinti jo pasiekimus stebi jį, taiko pedagogo kompetencijos rėmuose apibrėžtus pažinimo metodus, padedančius išsiaiškinti vaiko turimą patirtį, savijautą, fizinę brandą, poreikius, interesus, gebėjimus, bendravimo ir veiklos ypatumus, namų kultūrinę aplinką, šeimos socialinę padėtį, lūkesčius bei nuostatas į ugdymą.

Vertinimo paskirtis

Vertinant yra kaupiama informacija apie kiekvieno vaiko pasiekimus, daromą pažangą, nustatoma, kuriems vaikams gali prireikti individualios ar papildomos pagalbos, kiek vaikas turi žinių, įgūdžių,

kurių pagrindu formuojami nauji gebėjimai. Kad būtų galima, planuojant ugdymo turinį, formas bei metodus, koreguoti ugdymo procesą, garantuojantį ugdymo (si) sėkmę.

Vertinimo procesas

- *Vertinimo metodai*

Vertinimas – nuolatinis procesas, kuris vyksta pastoviai. Auklėtojos vaikus stebi visą laiką. Neformalaus stebėjimo metu auklėtoja nieko neužsirašinėja. Turint aišką tikslą pasižymi, ar vaikas įgijo tam tikrų įgūdžių, ar suvokė tai, ką reikėjo. Derindama formalų ir neformalų stebėjimą, auklėtoja susidaro tikslų kiekvieno vaiko įgūdžių bei gebėjimų vaizdą. □ Vertinant vaiko pasiekimus naudojama ir pokalbis su vaiku bei jo tėvais;

Specialiųjų poreikių vaikų vertinimas. Vertinant kitokio vaiko pasiekimus laikomasi vertinimo etikos reikalavimų, konfidencialumo. Pasiekimai aptariami Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

- *Vertinimo dažnumas*

Vaiko pasiekimus vertina ir 3 kartus per mokslo metus mokytojų pasitarimuose aptaria grupės auklėtojos, logopedės, muzikos, kūno kultūros ir socialinė pedagogės. Atskirais atvejais, atsižvelgiant į individualius vaiko poreikius, vertinimas vyksta ir dažniau. Tėvai su grupės pasiekimais supažindinami susirinkimo metu, o su individualia vaiko pažanga ir pasiekimais, tėvai supažindinami bendraujant asmeniškai, laikomasi konfidencialumo principo.

Duomenų apie vaiko pasiekimus fiksavimas ir kaupimas

Vaikų pasiekimų duomenys fiksuojami ir kaupiami:

- vaiką stebint natūralioje, kasdieninėje veikloje žymint vaikų pasiekimus bei pažangą vaiko ugdymosi pasiekimų aprašo lentelėse.
  - kaupiant anketas;
  - analizuojant vaikų kūrybinius darbus;
  - vaiko veiklos fotografijose;
  - segant vaiko pasiekimų aplanką;
  - specialistų komentaruose.

Vaiko pasiekimai dokumentuojami (kiekvienam vaikui paruošiamas pasiekimų aplankas).

Vertinimo aktualumas

Atsižvelgiant į įstaigos pasirinktos darbo struktūros specifiškumą, vaiko pasiekimų vertinimas tampa aktualus bendradarbiaujant tarp pedagogų: dalijantis turima informacija bei žiniomis apie bendrą grupės lygį ir individualią vaikų patirtį grupės kontekste. Kaupiami duomenys apie vaiko pasiekimus leidžia palyginti vaiko gebėjimus mokslo metų pradžioje su gebėjimais praėjusių mo-

kslo metų pabaigoje: pastebėti per vasarą įvykusių pokyčių dinamiką bei numatyti tolimesnio vaiko ugdymo (si) gaires; sudaryti individualią ugdymo (si) programą vaikui ir grupei; identifikuoti galimus raidos sutrikimus. Vertinimas mokslo metų pabaigoje leidžia nustatyti individualią kiekvieno vaiko ir grupės pažangą, informuoti tėvus. Aptariant ugdymo proceso rezultatus atsiranda galimybė užtikrinti ugdymo proceso tęstinumą. Mokytojų tarybos pasitarimuose atlikta vertinimo rezultatų analizė, padeda numatyti ugdymo proceso spragas, parinkti tinkamiausias ugdymo (si) formas, metodus ir priemones, kryptingai taikyti inovacijas, laikytis ugdymo proceso tęstinumo, sistemiškumo, lankstumo bei individualizavimo. Siekiant geresnės ugdymo (si) kokybės ir veiksmingumo, sukurta vertinimo sistema nuolat modernizuojama.

Tikimės, kad ikimokyklinio ugdymo (si) programos parengimas ir įdiegimas praktikoje paskatins pedagogus įgyti naujų kompetencijų, nuolat tobulintis ir mokytis visą gyvenimą. Programa yra lanksti, todėl bus nuolat atnaujinama ir tobulinama atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, poreikių kaitą, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
2. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
3. Shiller P., Bryant T. „Vertybių knyga“. Kaunas: Šviesa, 2004
4. Adaškevičienė E. Vaikų sveikatos ugdymas. Vilnius: Lietuvos sporto informacinis centras, 1999.
5. Saviščevičienė S. Ir Vaitkevičius J.V. (sud.) Vaiko sveikata ir saugumas darželyje. Šiauliai, 2000
6. Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinės rekomendacijos (projektas), 2013
7. Becker-Textor I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. Vilnius, 2001
8. Toleina Auma Laimingo vaiko knyga. Vilnius: Šviesos pasaulis, 2006
9. Steišiūnienė I. Dainuojantys piršteliai. Vilnius, 2002
10. Neifachas S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. Vilnius, 2008.
11. Monkevičienė O., Palačionienė, L. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įgūdžių prevencijos programa. V., 2003.
12. Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa. V., 2004.
13. Vaiko asmenybės ugdymas ikimokykliniame amžiuje. Metodikos metmenys. K., 1997
14. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ĮSAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (Žin., 2005, Nr. 52-1752).
15. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Švietimo ir mokslo ministerijos leidinys. – Presvika, 2001, p. 235 – 241.